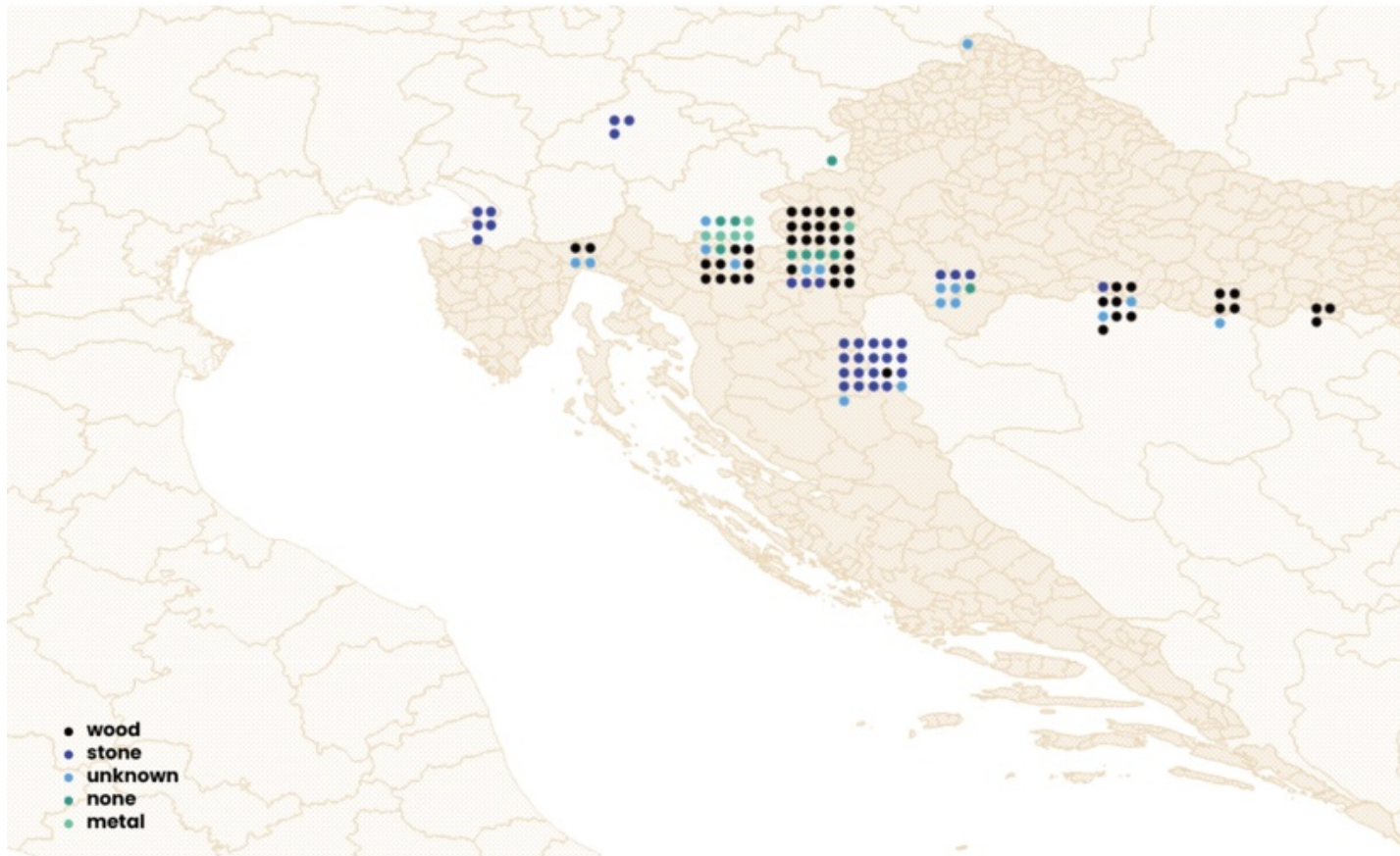

Karta materijala nadgrobnih obilježja

Marijana Hameršak, Sanja Horvatinčić

Materijali nadgrobnih obilježja, 2025. Maja Kolar, Sanja Horvatinčić i Marijana Hameršak

Odnos prema **pokojnicima** razabire se, osim iz oblika i simbolike nadgrobnih obilježja, i iz korištenih materijala. Društveni prestiž, bogatstvo ili moć pojedinaca u većini se lokalnih tradicijskih konteksta dovodi u vezu s materijalnim svojstvima grobova—veličinom, vrstom materijala i estetskim kvalitetama kojima se upućuje na vrijednost i trajnost društvenog pamćenja. U sepulkralnim tradicijama koje favoriziraju trajne materijale poput kamena ili raznih tvrdih metala (bronca, željeza i sl.), prevlast drvenih grobnih obilježja jasno signalizira privremenost i prolaznost. Drvena obilježja s vremenom propadaju, a grobovi koje su nekad označavala postaju neoznačeni i zaboravljeni. Karta pokazuje kako u nekim kontekstima, poput Bosne i Hercegovine, dominiraju trajniji materijali, dok su u drugima, poput Hrvatske, potpuno odsutni. Dodatno, posađeno ili umjetno cvijeće kojim mještani ponekad ukrašavaju ove grobove također može poslužiti kao manje prolazno obilježje sjećanja, signal empatije i brige.

Ova karta dio je niza vizualizacija podataka o grobovima migranata u Hrvatskoj i okolnim državama. Za ostale karte vidi: [Karta natpisa na grobovima](#), [Karta lokacija grobova](#), [Karta uzroka smrti](#) i [Karta nadgrobnih obilježja](#).

Grobna mjesta označena na ovoj karti identificirana su na temelju medijskih izvještaja, osobnih svjedočanstava, zahtjeva za podacima upućenih različitim institucijama te terenskih posjeta grobljima. Za komplementarne podatke o smrtima na granicama vidi [ERIM-ovu kartu smrti na granicama](#) i [4D bazu podataka](#). Izvori informacija i točne lokacije za svako grobno mjesto prikazano na karti navedeni su u bazi podataka dostupnoj [ovdje](#). Baza uključuje i nekoliko grobova izvan Hrvatske koji nadilaze geografski opseg ovog niza vizualizacija. Lokacije pojedinih grobova zabilježene su pomoću GPS-a mobilnog telefona, što može rezultirati manjim odstupanjima koordinata čak i za podatke koji su označeni kao točni. GPS koordinate potom su integrirane u GIS (geografski informacijski sustav) radi izrade karata. Za prostorne vizualizacije korišteni su QGIS (softver otvorenog koda za kartiranje) i profesionalni dizajnerski programi. Geografski podaci prikupljeni su iz više izvora, uključujući OpenStreetMap, The Humanitarian Data Exchange i DIVA-GIS.

Dokumentiranje smrti na granicama i grobnih mjesta odvijalo se u okviru međunarodnog projekta [ERIM, Europski režim iregulariziranih migracija na periferiji EU: od etnografije do pojmovnika](#), koji je od 2020. do 2024. koordinirao Institut za etnologiju i folkloristiku u Zagrebu. Nakon završetka projekta, rad su nastavili neki od bivših suradnika na projektu i drugi.

8. 12. 2025.